

2019

GLOBAL SOLIDARITET

– EN TIDNING OM MÄNNISKOR SOM KÄMPAR FÖR EN BÄTTRE VÄRLD
OCH OM HUR DU KAN HJÄLPA TILL

EUROPA

Ödesvalet om
vår framtid

SOLIDARITETS-
TÄVLING

Hjälp ditt parti-
distrikt att vinna

NORDMAKEDONIEN

Där det omöjliga
blev möjligt

DENNA TIDNING ÄR EN BILAGA FRÅN
OLOF PALMES INTERNATIONELLA CENTER

Global Solidaritet ges ut av Olof Palmes Internationella Center med ekonomiskt stöd av Sida. Sida har ej deltagit i produktionen och ansvaret för innehållet är utgivarens.

Utgiven i april 2019.

Redaktör: Berith Andersson Alphonse
Texter och foto: Palmecentret om inte annat anges.
Produktion och layout: Global Reporting.
Omslagsfoto: Björn Lindh, Filippinerna.
Tryck: V-TAB, 2019

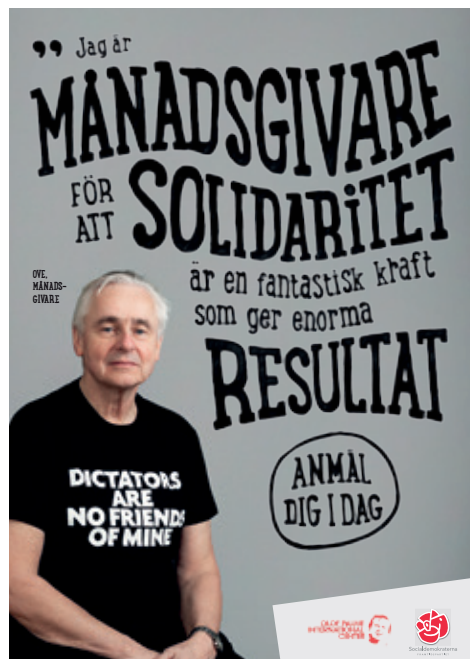
Olof Palmes Internationella Center
Box 836, 101 36 Stockholm
Telefon: 08-677 57 70
E-post: info@palmecenter.se

Ge en gåva! All verksamhet du kan läsa om i den här tidningen är helt beroende av frivilliga bidrag.
SWISH 123 240 60 72
Du kan också ge en gåva med ditt bankkort och anmäla dig som månadsgivare på www.palmecenter.se

Olof Palmes Internationella Center verkar i Olof Palmes anda för demokrati, mänskliga rättigheter och fred. Vår vision är en värld med fredliga samhällen grundade på demokratis ideal och där alla människor har lika värde och rättigheter.

INNEHÅLL

Visselblåsaren som fick Palmepriset	3
Ödesval om Europas framtid	4
EU-valet: Vikten av att gå och rösta	5
Hoten mot demokratin – motkrafter	6
Kampanj: Värva månadsgivare till Palmecentret	7
Olof Palmes kamp för en kärnvapenfri värld	8
Notiser	10
Från slavarbete till facklig ledare	12
Zimbabwe – glöm inte det längre perspektivet	13
Böter och husarrest för facklig ledare i Belarus	14
Nordmakedonien – där det omöjliga blev möjligt	15
Krönika och tävling	16

JAG ÄR STOLT GIVARE
BLI DET DU OCKSÅ!

Visselblåsaren som fick Palmepriset

2018 års Palmepristagare Daniel Ellsberg blev på 1970-talet en av världens viktigaste visseblåsare när han offentliggjorde dokument som visade att amerikanska presidenter hade ljugit om möjligheten att vinna kriget i Vietnam. Nu varnar han för en global nukleär förintelse om inte kärnvapenstaterna nedrustar.

TEXT OCH FOTO: YLVA SÄFVELIN

Jag träffade Olof Palme när jag kom till Sverige 1978 för att protestera mot neutronbomben. Den hade tagits fram för att vara en ”användbar” kärnvapenbomb, den var liten och skulle döda människor men inte förstöra byggnader eller stridsvagnar. Det är precis vad Donald Trump och Vladimir Putin siktar på att kunna ta fram nu. Jag är verkligen orolig eftersom jag är säker på att om de skulle användas kan det leda till ett storkrig som utplånar det mesta av livet på jorden, säger Daniel Ellsberg.

Olof Palme var också motståndare till neutronbomben. De samlade protesterna ledde faktiskt till att president Jimmy Carter drog tillbaka planerna på att utveckla neutronbomben.

Efter att ha deltagit i kriget i Vietnam började Daniel Ellsberg jobba som militäranalytiker och med att planera för kärnvapenkrig. Det var under den tiden han ändrade åsikt om kriget vilket ledde till beslutet att tillsammans med en före detta kollega kopiera 7 000 sidor hemligstämplat material och så småningom läcka det till pressen. De så kallade ”Pentagonpapperna” visade hur det amerikanska folket hade vilseletts om möjligheterna att vinna kriget i Vietnam. Den nyvalde presidenten Richard Nixon fortsatte i samma spår.

– Jag visste att Nixon inte skulle avsluta kriget. Han hotade med att eskalera vilket

han trodde skulle leda till att man vann kriget. Jag var säker på att det inte skulle lyckas och det enda sätt jag kunde komma på att skapa ett motstånd var att visa att fyra tidigare presidenter hade ljugit på samma sätt.

– Jag trodde att jag skulle tillbringa resten av livet i fängelse, säger Daniel Ellsberg.

Han ser det som ett lika naturligt beslut som att riskera livet när han var marinsoldat.

– Jag var en av tre miljoner personer som åkte till Vietnam. Det var helt naturligt att riskera liv och lem när du trodde på kriget. När jag insåg att kriget var fel, och att det skulle fortsätta, stod jag inför samma slags beslut.

USA och Ryssland sitter i dag på varsin domedagsmaskin i form av ett stort antal kärnvapen. Att båda länderna nu har dragit sig ur INF-avtalet från 1987 om nedrustning av medel- och kortdistansrobotar riskerar, enligt Daniel Ellsberg, att göra världen ännu farligare. Om till exempel Nato skulle placera ut nya kärnvapen i Europa som kan nå Moskva på några minuter ökar spänningen. Han påminner om att världen vid flera tillfällen har varit på randen av kärnvapenkrig på grund av falsklarm.

– Människor som – med rätta – är oroade över klimatförändringar borde vara lika oroliga över ett kärnvapenkrig. Det får samma effekt på mänskligheten – men värre, när du ser på hur fort det går.

Sverige röstade för FN:s konvention om kärnvapenförbud 2017 men har ännu inte ratificerat (skrivit under) den. Det finns de som argumenterar mot ratificering eftersom det skulle kunna tolkas som att Sverige kritiserade Nato.

– Nato måste kritiseras, organisationen har det värsta strategiska konceptet i mänsklighetens historia. Ingen nation, ingen allians har haft möjligheten att utrota livet på jorden. Det är vad Nato och Ryssland kan göra. Det är oacceptabelt, säger Daniel Ellsberg.

– Sverige är fritt att kritisera och jag hoppas att man kommer att göra det. Jag hoppas att vi får höra Margot Wallström säga, och jag skulle önska att få höra det från försvarsminister Peter Hultqvist och från statsministern, att varken USA eller Ryssland har rätt att ta världen som gisslan genom att bygga nya vapen i strid mot INF-avtalet. Om de inte säger det innebär det att de legitimerar det.

Och han tycker att Sverige inte borde överväga en sekund att gå med i Nato.

– Nato är inte en vanlig försvarsallians, det är en organisation för att vara först med att använda kärnvapen. Nato har förbundit sig att inte bara att slå tillbaka vid ett kärnvapenangrepp utan att vara först med kärnvapenangrepp i händelse av anfall med konventionella vapen. ■

EU-valet: Vikten av att gå och rösta

Marita Ulvskog vittnar om hur de högerextrema tar allt större plats i EU-parlamentet. Evin Incir, nummer fem på Socialdemokraternas EU-vallista, säger att S måste bli bättre på att visa på skillnaderna mellan olika partier.

TEXT OCH FOTO: MARIA PERSSON

Valet till EU-parlamentet 26 maj beskrivs som ett ödesval. Demokrati och samarbete står mot främlingsfientlighet och inskränkta rättigheter för till exempel kvinnor. Marita Ulvskog (S) lämnar sitt uppdrag som parlamentariker i samband med valet medan Evin Incir (S), i dag biträdande internationell sekreterare hos Socialdemokraterna, står på femte plats på partiets lista till valet.

– Under mina tio år har det varit en högermajoritet i parlamentet, men den har spetsats till så att i dag handlar det inte bara om vanliga konservativa högerpolitiker utan även om rena fascister. Det finns en risk att de ytterligare stärker sin makt efter valet, säger Marita Ulvskog.

Det går inte att nog betona vikten av att gå och rösta, menar både hon och Evin Incir.

– Jag var bekymrad över att vi inte kommit igång, men när jag varit ute och kampanjat de senaste veckorna känner jag stolthet över att Socialdemokraterna är det parti som är först ut på gator och torg och tar debatten. Det är det som det handlar om, att vara ute och prata med människor i olika sammanhang, säger Evin Incir.

Om socialdemokratin är självkritisk kan man säga att vänstern inte lyckats hitta sätten att möta människors oro.

– Vi måste komma ihåg att hela Europa för åtta till tio år sedan befann sig i en enormt djup ekonomisk kris som vare sig medlemsländerna eller EU hanterade på ett bra sätt. Detta har skapat en bitterhet och sorgsenhet hos människor, säger Marita Ulvskog.

Det kan framstå som att högerpopulistiska och högerextrema partier har en vision, om än fruktansvärd, för framtiden.

– Vi måste bli bättre på att visa skillnaderna mellan partierna. Att vi socialdemokrater står för ett Europa med människan och de sociala rättigheterna i centrum, säger Evin Incir.

En del av hoten mot demokratin står medlemsstater som Ungern och Polen för när de fattar beslut helt emot EUs värderingar. Nu finns ett förslag från EU-kommissionen om att länder som bryter mot de grundläggande värderingarna inte ska kunna få omfattande ekonomiskt stöd. Dessutom pågår en undersökning om hur allvarliga brotten är mot EUs konstitution.

– Jag tror att ”money talks”. Man ska vara

väldigt strikt med det ekonomiska stödet. Det artiga sättet med utredningar kan vi hålla på med, men det tar för lång tid. Det måste bränna till, säger Marita Ulvskog.

– Det ekonomiska stöd man inte betalar ut skulle i stället kunna gå till organisationer i civilsamhället i de länderna, säger Evin Incir.

Hur kan EU spela en större roll även utanför unionen?

– När USA har dragit sig ur internationella samarbeten har de lämnat ett vakuum efter sig som bland annat Ryssland och Kina nu försöker fylla, men där EU borde ta större plats istället. Vi måste då internt inom EU respektera de principer som vi för fram globalt för att vara trovärdiga och handlingskraftiga, säger Evin Incir.

– EU har börjat ta ansvar för en utveckling som stärker den afrikanska kontinenten och försöker kompensera för den koloniala historien och i stället vara en samarbetspartner. Det handlar om en utveckling på längre sikt, men spelar roll redan nu, säger Marita Ulvskog. ■

Är Europas framtid hotad?

I maj går Europa till valurnorna för att rösta till Europaparlamentet. Det var fem år sedan sist. Mycket har hänt i de 27 EU-medlemsländerna sedan dess. Inte minst i det 28:e medlemslandet Storbritannien, där Brexit snart är ett faktum.

TEXT: DAN WERGELIUS

Sedan 2014 har högerextrema partier har vunnit mark i många av medlemsländerna.

I till exempel Ungern och Polen hånas öppet de värderingar och demokratiska principer på vilka EU vilar. Och det är inte bara dessa båda länder som utvecklas i en sådan riktning. Men vilka är dessa partier – var finns de, vad står de för och vad vill de med EU och Europa?

Palmecentret har samarbetat med författaren Lars Jederlund för att ta reda på det. Lars har rest runt i Europa och intervjuat företrädare för dessa partier i Budapest, Berlin, Wien och Bryssel. I boken "Ödesvalet: En orosanmälan om ett brunt Europa" varvas Lars upplevelser av dessa möten och intervjuer med fakta och statistik.

Varför kändes det viktigt att skriva den här boken?

– Därför att hotet från högerextremismen är verkligt och måste tas på allvar. Många människor tror inte att dessa politiska krafter kan nå makten. Men det kan absolut inte uteslutas. Så boken är en varning, en orosanmälan. Vi måste se upp!

Vad menas med "ett brunt Europa"?

– Brunt är den politiska färgen för nazism och fascism. Ursprunget är de bruna skjortor som tyska nazister använde i sina uniformer. I boken är det ett samlingsnamn på politiska partier som är mer eller mindre högerextrema, nationalistiska och EU-fientliga. Ett brunt

Europa är en metafor för ett Europa som styrs och domineras av sådana politiska idéer.

Vad var det mest oväntade eller skrämmande du stötte på när du träffade och intervjuade företrädarna för dessa partier?

– Att många är så välutbildade, smarta, skickliga – och trevliga. Jag mötte verkliga proffs. Så uppenbart strategiskt kunniga. Sedan finns det stollar i leden. Men många av de här partierna har mycket kompetenta personer i ledningen.

Vad tror du om EU:s framtid och om det framtida inflytandet för de partier du beskriver i boken?

– Det är svårt att veta vad som kommer att ske. Det kan naturligtvis vara så att dessa bruna partiers storhetstid är nådd. Om vi får en bra utveckling med mindre klyftor i samhället, lägre arbetslöshet, inga nya migrationskriser och en stabil världsekonomi minskar sannolikt attraktiviteten i nationalismen och högerpopulismen.

Men det kan också gå illa. Om vi framöver får uppleva en djup lågkonjunktur, ökade klyftor och spänningar i samhället, en ny stor flyktingvåg och några terrorattentat – då kan vi få en obehaglig utveckling. Där EU-samarbetet havererar, nationalism och fascism växer. Vi ska inte inbilla oss att det inte kan gå illa. Fascismen är inte besegrad. Och det tycker jag att alla demokratiska rörelser ska ta till sig och utgå ifrån. I Sverige och i alla andra länder. ■

Författaren Lars Jederlund.

” Hotet från högerextremismen måste tas på allvar. Boken är en varning, en orosanmälan. Vi måste se upp!

FAKTA ÖDESVALET:

- "Ödesvalet: En orosanmälan om ett brunt Europa" av Lars Jederlund ges ut av Premiss förlag i samarbete med Olof Palmes Internationella Center.
- I Ödesvalet intervjuas partiföreträdare från bland andra belgiska Vlaams Belang, tyska Alternativ für Tyskland (AfD) och franska Rassemblement National (före detta Front National) samt de som delar oron för utveckling en med författaren, till exempel Friedrich Ebert Stiftung, Amnesty och företrädare för Socialdemokraterna i Europaparlamentet.

- Köp boken genom att mejla din beställning till: catherine.elmlund@arenagruppen.se Ödesvalet kostar 175 kr inklusive porto.
- Mer information finns på www.palmecenter.se/article/odesvalet/

Vad kan du göra?

Vill du också engagera dig för att förhindra att högerextrema partier får mer makt i EU-parlamentet? I så fall kan du:

- Läs boken och berätta för andra om fakta och övrigt innehåll. Och rekommendera läsning.
- Arrangera ett möte eller ett seminarium om de högerextrema partiernas agenda för Europa.
- Mobilisera släkt, vänner, arbetskamrater och alla du möter att gå och rösta i EU-valen i Sverige den 26 maj.

Hoten mot demokrati och frihet ökar – motkrafter behövs!

Den demokratiska utvecklingen i världen går bakåt och inkomstklyftorna globalt har ökat kraftigt. Det råder medvind för extrema nationalistiska rörelser och allt fler nationalistiska och auktoritära ledare har kommit till makten. Behovet av folkliga och demokratiska organisationer som kämpar emot är i dag större än någonsin. Palmecentret samarbetar med sådana motkrafter runt om i världen – människor och organisationer som vågar och orkar kämpa för rättvisa och jämlikhet.

TURKIET

I Turkiet arbetar våra partnerorganisationer för att kvinnor ska få juridisk hjälp när de har utsatts för våldsbrott. Antalet kvinnor som fått hjälp har ökat och det gäller även medvetenheten om det sexuella våldet och hur det kan förebyggas.

SYRIEN/TURKIET

Syriska flyktingar i Turkiet får utbildning i yrkeskunskaper, engelska och mänskliga rättigheter genom ABF:s samarbete med organisationen Hope for All.

NORDMAKEDONIEN

Socialdemokraterna och Palmecentret har i många år samarbetat med systerpartiet SDSM i Makedonien. Efter tio år i opposition vann partiet 2017 regeringsmakten. Då blev ett namnbyte till Nordmakedonien möjligt, vilket öppnade vägen för en anslutning till EU.

BURMA

Palmecentrets partners i Burma arbetar för att stärka det fackliga arbetet för bättre arbetsvillkor. "Arbetsgivarna kallar oss för "Viruset" eftersom vi ser till att arbetarna får sina socialförsäkringskort", säger Kha Kha, som är projektledare hos FLAG (Farmer and Labour Activists Group).

ZIMBABWE

I Zimbabwe har valrörelser flera gånger präglats av våld. Palmecentrets samarbetspartner Zimbabwe Institute har arbetat för att etablera systematiska mötesformer och rutiner för dialog mellan partier. Som ett resultat enades de olika kandidaterna i presidentvalet 2018 om en kandidatförsäkran för fred. Valrörelsen blev också mindre våldsam än befarat.

SOLIDARITETS-

TÄVLING

– för en bättre värld

Ove är Solidaritetstävlingens ansikte:

”Jag hoppas att många fler blir månadsgivare”

Palmecentret ville finna en alldeles äkta månadsgivare som kunde ge Solidaritetstävlingen ett ansikte. Det blev Ove Andersson, månadsgivare sedan 1989, som nu får symbolisera alla partimedlemmars solidariska inställning. Ove är numera pensionär, men var tidigare verksam på bland annat Aktuellt i Politiken och Tankesmedjan Tiden.

Varför är du månadsgivare till Palmecentret?

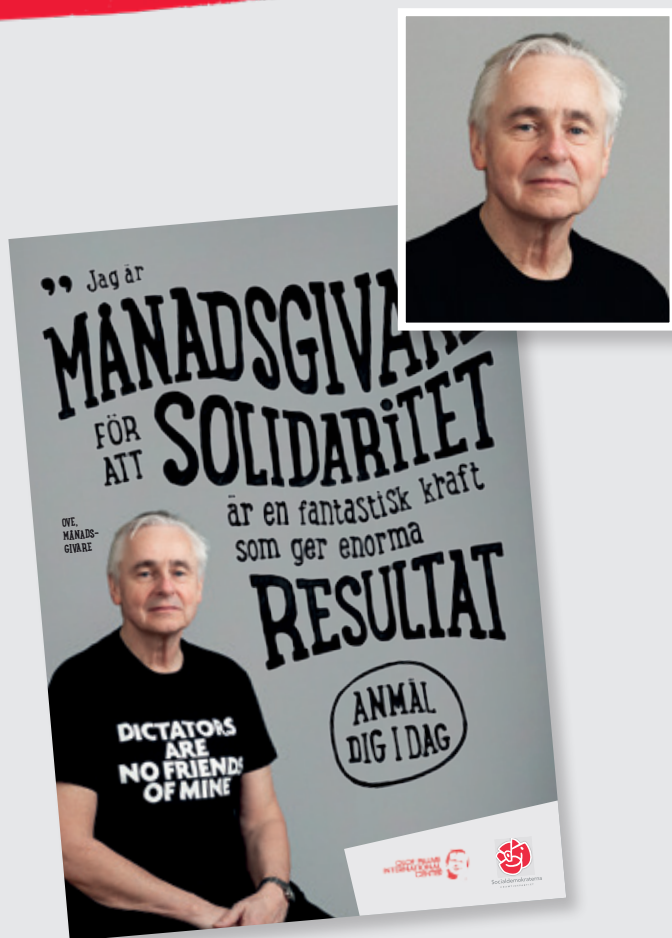
För mig känns det som en självklarhet. Att ställa upp för internationell solidaritet stämmer med mina egna värderingar. Det är dessutom bekvämt – pengarna dras direkt från kontot. Och jag får information om verksamheten.

Har du mött några reaktioner nu när du blivit ansiktet för en kampanj som sprids i hela partiet?

Palmecentret har lagt ut information om Solidaritetstävlingen på Facebook och vänner har gått in och skrivit: ”Är det du Ove?”. Jag har fått en del reaktioner från annat håll också.

Vad hoppas själv på med kampanjen?

Jag hoppas förstås att många fler blir givare. Det är angeläget. Demokratien i världen hotas på ett sätt som vi inte riktigt kunnat föreställa oss. Det är en fantastisk insats som Palmecentret och hela den svenska arbetarrörelsen gör.

Vilket partidistrikt kan värva flest månadsgivare till Palmecentret?

Allt som beskrivs i denna tidning visar egentligen en sak – det behövs motkrafter som står upp för det som är rätt och riktigt i världen.

Motkrafter som kan stå upp mot antidemokratiska vindar, nationalistiska och extremistiska rörelser. Motkrafter som driver på för minskande klyftor, och rättvisa för människor som förtrycks och exploateras. Svensk arbetarrörelse har varit världsledande på internationell solidaritet och ska fortsätta att vara det.

Mot den bakgrunden har Socialdemokraterna och Palmecentret dragit igång en gemensam aktivitet för att få fler partimedlemmar att ställa upp som regelbundna bidragsgivare till Palmecentret.

På samma sätt som andra organisationer som bedriver utvecklingsprojekt är Palmecentret beroende av frivilliga bidrag. Men på grund av kopplingen till en politisk rörelse får Palmecentret inte bidrag från till exempel Postkodlotteriet eller Världens barn. Arbetarrörelsens aktiva måste ta eget ansvar för sin organisation.

Så går Solidaritetstävlingen till

Det partidistrikt som under 2019 värvar flest månadsgivare i förhållande till sitt medlemsantal vinner en **resa för tre personer till Sydafrika**, för att på plats följa hur svensk arbetarrörelse bedriver solidaritetsprojekt.

Du kan se vilket distrikt som leder tävlingen och anmäla dig själv som månadsgivare på:

palmecenter.se/solidaritetstavling

” Den svenska arbetarrörelsens sekellånga kamp för demokrati och rättvisa har också varit historien om internationell solidaritet. *Olof Palme*

No man or woman on earth can be insensitive to the name of Hiroshima. This must never happen again.

Olof Palme

December 8th 1981.

Pictures provided by:
The Hiroshima Peace Memorial Museum

Denna hälsning skrev Olof Palme vid ett besök på Hiroshima-muséet 1981: "Ingen man eller kvinna på jorden kan vara oberörd av namnet Hiroshima. Detta får aldrig hända igen."

Fullfölj Olof Palmes kamp för en kärnvapenfri värld!

TEXT: PIERRE SCHORI, ORDFÖRANDE I OLOF PALMES MINNESFOND

Svensk socialdemokrati har en unik och uthållig historia i kampen för en kärnvapenfri värld.

På 1960-talet ville Högerpartiet och ÖB ha en svensk atombomb. Men regeringen Erlander drog slutsatsen att atombombsinnehav skulle göra Sverige till ett mål och drastiskt minska vår säkerhet.

1961 lanserade Sverige Undénplanen om att bilda en atomfri klubb i FN för att få kärnvapenstaterna att sluta provtesta. 1968 fick S-kvinnorna partikongressen att besluta att Sverige aldrig skulle anskaffa kärnvapen. På FN:s första miljökonferens 1972 i Stockholm kallade Olof Palme USA:s bombkrig i Vietnam för ett miljömord. 1982 lanserade Palmekommissionen doktrinen om Gemensam säkerhet: "Den internationella säkerheten måste vila på samarbete för gemensam överlevnad i stället för hot om ömsesidig förintelse".

Att atombombshotet oroar visar Sifo-undersökningar från 2017 och 2018: fler än 4 av 5 svenskar vill att Sverige skriver under kärnvapenförbudet. Så vill också de flesta vetenskapsmän, forskare och fredspristagare.

Kärnvapenstaterna har svikit sina löften att börja avskaffa sina domedagsvapen. Därför

har fyra nya kärnvapenstater, alla i konflikt, tillkommit: Indien, Pakistan, Israel och Nordkorea. Nato har också amerikanska kärnvapen utplacerade i Belgien, Holland, Italien, Turkiet och Tyskland samt på örlogsfartyg. För dessa vapen finns, liksom för de ryska, en fullt utbyggd strategi för första användning i Europa.

Risken för en ny kapprustning med kärnvapen i Europa är mycket stor. Även finansvärlden inser faran. Den Fjärde AP-fonden har rensat bort alla bolag med koppling till kärnvapen, totalt 45 stycken, främst amerikanska, ur sin portfölj.

Att inte ta klar ställning kan tolkas som medgivande. Att vika sig för tomma hot är inte bara förnedrande, det äventyrar vår säkerhet och oberoende. De borgerliga partierna och SD är negativa till kärnvapenförbudet, de räds osannolika sanktioner från Nato och USA. I stället vill de finna säkerhet under ett radioaktivt "kärnvapenparaply"!

I Sälen i januari 2018 förklarade Margot Wallström att "risken för att kärnvapen kommer att användas är i dag större än på mycket länge". Hon tillade vad vi socialdemokrater alltid har sagt i denna ödesfråga: "Passivitet är ingen option".

Vid samma konferens underströk Stefan Löfven att "hotet av ett kärnvapenkrig är det enskilt största hotet mot vår gemensamma överlevnad. Att bygga säkerhet på hot om ömsesidig förstörelse är ohållbart". Med tydlig referens till Olof Palme tillade statsministern: "Vi använder diplomati, internationellt samarbete och förtroendeskapande åtgärder i vårt arbete för fred och gemensam säkerhet".

Både i årets EU-val och i nästa riksdagsval blir socialdemokratins vägval i denna livsviktiga fråga avgörande för många medborgares ställningstagande.

Regeringen bör därför snarast tillkännage sin målsättning att Sveriges riksdag ratificerar FN-avtalet om ett förbud mot kärnvapen. Riksdagsledamöterna har också ett enskilt ansvar. De borde följa kollegerna i finska utrikesutskottet, som i fjol enhälligt uttalade: "Konventionen om kärnvapenförbud utgör i sig inte ett hot mot icke-spridningsfördraget eller det fullständiga provstoppsavtalet eller mot de internationella förpliktelser som följer med dem. Snarare stöder och kompletterar konventionen de andra avtalen och förpliktelserna." ■

En kärnvapenfri värld

Palmecentret upprätthåller tillsammans med Socialdemokraternas sidoorganisationer den långa tradition av nedrustnings- och fredsarbete som finns inom arbetarrörelsen. Alva Myrdal, Inga Thorsson, Maj-Britt Theorin och Olof Palme har alla fått internationellt genomslag för sina idéer och sin kamp för en värld fri från kärnvapen.

Palmecentret har två år i rad gett Sifo i uppdrag att ta reda på vad svenska folket anser om det kärnvapenförbud som det beslutats om i FN, och om Sverige ska skriva under avtalet.

Sällan har svenska folket varit så enigt. Nära nio av tio stöder kärnvapenförbudet och lika många vill att Sverige skriver under FN:s avtal om ett förbud mot kärnvapen.

2017: 86 procent av svenska folket är för ett förbud och anser att Sverige ska underteckna avtalet. De rödgröna väljarna är något mer positivt inställda till ett förbud, men även bland Centerpartiets väljare vill 87 procent att Sverige undertecknar. Bland liberala väljare är siffran 82 procent. Bland moderater och sverigedemokrater är det nära åtta av tio som vill att Sverige skriver på.

2018: Den senaste undersökningen visar att 85 procent, med andra ord fler än 4 av 5 svenskar, vill att Sverige ska skriva under. Bland samtliga politiska partiers sympatisörer finns en tydlig majoritet för ett kärnvapenförbud och bland kvinnorna är det hela 89 procent som vill att Sverige skriver under.

BAKGRUND:

Sommaren 2017 röstade Sverige, och ytterligare 121 länder, för en FN-konvention som förbjuder kärnvapen. Nästa steg är ett undertecknande av avtalet och därefter kvarstår att Sverige, genom ett majoritetsbeslut i riksdagen, ratificerar kärnvapenförbudet.

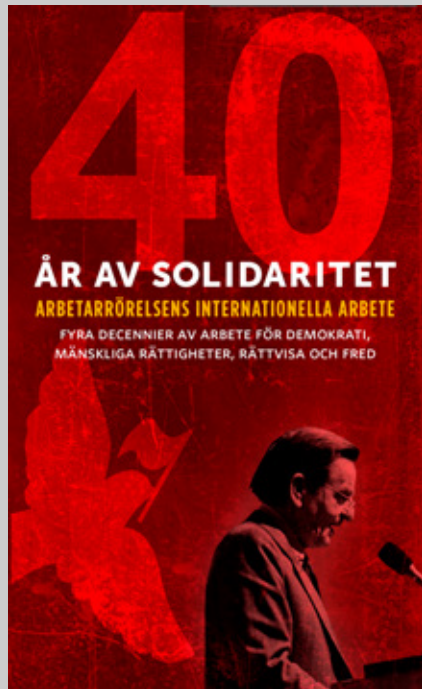
Regeringen tillsatte 2017 en utredning för att utreda eventuella konsekvenser av ett svenskt undertecknande. Utredaren Lars-Erik Lundin presenterade i januari 2019 sitt resultat, där han ställde sig tveksam till att Sverige ska underteckna.

Hösten 2017 tilldelades ICAN (Internationella kampanjen för att avskaffa kärnvapen) Nobels fredspris för sitt arbete. Palmecentret är en av ICAN:s svenska medlemsorganisationer tillsammans med bland andra Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet.

FAKTA KÄRNVAPEN:

- Kärnvapen är unika i sin destruktiva kapacitet. Ett enda vapen kan ödelägga en stad på ett ögonblick.
- Det radioaktiva nedfallet som kärnvapen skapar framkallar strålsjuka som leder till döden antingen direkt eller efter en kort tid. Fler än 200 000 civila har dödats direkt eller indirekt av kärnvapen. Bomben som förintade Hiroshima dödade 1 654 av stadens 1 780 sjuksköterskor och 270 av 300 läkare.
- Kärnvapen har testats vid över 2 000 tillfällen. Fler än 2,4 miljoner människor beräknas dö av cancer som ett resultat av testerna.
- Kärnvapen kan inte skilja civila mål från militära mål, vilket gör att i princip all användning av dem strider mot den internationella humanitära rätten.
- Det går inte att förbereda ett samhälle för kärnvapenkrigets katastrofala humanitära konsekvenser. Enda möjligheten är att förebygga kärnvapenkrig.
- Världshälsoorganisationen WHO uttryckte 1983 att kärnvapnen utgör det största enskilda och omedelbara hotet mot mänsklighetens hälsa och överlevnad, detta gäller fortfarande.
- Ett fåtal länder tar sig rätten att med cirka 15 000 kärnvapen riskera hela vår civilisation och hela mänskligheten. Av dessa vapen står 1 800 i beredskap för omedelbar avfyrning.
- Vid en kärnvapenexplosion kan den intensiva hettan få kroppar att förångas. Tryckvågen färdas flera mil och sliter sönder byggnader och infrastruktur.
- Utöver en akut humanitär kris skulle användningen av bara en knapp procent av dagens kärnvapenarsenaler leda till klimat kollaps med missväxt och massvält. Studier av bland andra Internationella rödakorskommittén visar att världens humanitära organisationer skulle stå maktlösa inför en kärnvapenkatastrof.

(Källor: Svenska läkare mot Kärnvapen och Röda Korset)

Boken 40 år av solidaritet

I antologin "40 år av solidaritet – arbetarrörelsens internationella arbete" finns berättelser från fyra decenniers arbete för demokrati, mänskliga rättigheter, rättvisa och fred. Läs, känn dig stolt och bli inspirerad. Boken kostar 100 kronor och kan beställas från info@palmecenter.se.

FOTO: BJÖRN LINDH

Globala Torget 26–29 september 2019

För andra året i rad arrangerar Palmecentret Globala Torget på Bokmässan i Göteborg. Förra året var en framgång – både antalet utställare och antalet besökare ökade. 97 programpunkter genomfördes på scenen. I år blir det ännu mera aktivitet på Globala Torget – besök oss gärna.

Insamling till rohingyer på flykt

I samband med den etniska rensningen i Burma av rohingyer som flydde till Bangladesh samlade Palmecentret in över 530 000 kronor, tack vare gåvor från många privatpersoner och organisationer.

För ett par månader sedan fick vi en slutrapport från vår samarbetsorganisation Children on the Edge. De berättar bland annat att de byggt 75 skolor med totalt 150 klassrum. 7 500 elever har fått undervisning fem dagar i veckan sedan juni 2018.

FOTO: CHILDREN ON THE EDGE

Turkiet – Erdogans makt försvagad

I Turkiet har på senare år tusentals journalister, människorättsaktivister och politiker förföljts och gripits. Oppositionella medier har stängts ned på löpande band och tusentals organisationer har förbjudits. Trots att president Erdogan på detta sätt försökt tysta all opposition blev lokalvalen i slutet av mars ett misslyckande för regeringspartiet AKP. Bland annat i Ankara och Istanbul förlorade AKP makten till oppositionen.

Det är svårt att sia om vad Erdogans nästa drag kommer att bli för att hantera förlusten i lokalvalen. Turkiet är mycket centraliserat och presidenten innehar stor verkställande makt. Men landets ekonomi närmar sig botten och arbetslösheten och fattigdomen ökar. Och resultatet i kommunalvalet visar att Erdogans strategi att försöka vinna stöd genom att underblåsa nationalismen och visa sin styrka militärt inte fungerar längre.

FOTO: ANNIKA TORSTENSSON

Nya gåvokort!

Tänk på Palmecentrets solidaritetsarbete när du vill fira, hylla eller minnas någon. Palmecentrets nya gåvokort är en uppskattad gåva till kollegan, vännen eller gästföreläsaren. På vår hemsida kan du välja gåvobelopp och motiv samt skriva en personlig hälsning. Du bestämmer sedan om du vill skriva ut gåvokortet själv eller om Palmecentret ska skicka det till mottagaren.

FOTO: STEFAN F LINDBERG

Bättre villkor för hushållsarbetare

En glad och viktig nyhet! Sverige ratificerade i april ILO-konvention 189 om bättre villkor för hushållsarbetare.

– Det är jättebra att Sverige undertecknar konventionen! Våra vänner i hushållsarbetarfacket har kämpat hårt för att fler länder ska skriva under, säger Palmecentrets generalsekreterare Anna Sundström.

Det globala hushållsarbetarfacket International Domestic Workers Federation samarbetar med Kommunal genom Palmecentret.

Novelita Palisoc (Novy), till vänster, och Himaya Montenegro (Maia) är ledare inom det filippinska facket för hushållsarbetare. Men vardagen med jobb för en familj är aldrig långt borta.

Från slavarbete till facklig ledare

I de organisationer som får stöd via Palmecentret finns många människor med historier som förtjänar att berättas. Som till exempel Novy, som kämpat sig fram till den globala styrelsen för facket för hushållsarbetare samtidigt som hon arbetar och bor hemma hos en familj. Facklig ledare på världsnivå och hembiträde på samma gång.

TEXT OCH FOTO: BJÖRN LINDH

Himaya Montenegro och Novelita Palisoc, som oftast kallar sig för Maia och Novy, är nära vänner, med många år bakom sig som hushållsarbetare. Maia fick sitt första jobb hos en familj när hon var 11 år gammal.

Båda är ledande personer inom United, det filippinska facket för hushållsarbetare. Facket organiserar endast omkring 2 000 av landets cirka 1,8 miljoner hushållsarbetare. Men bara att det finns en organisation som ger röst åt hushållsarbetare i media och i förhandlingar med myndigheterna är av betydelse.

– I morgon reser jag till Sydafrika för att vara med på kongress med det internationella facket för hushållsarbetare, säger Novy, den dag jag träffar dem i Manila. En resa som ledde till att hon valdes in i styrelsen för den internationella organisationen.

Novy har som många andra filippinska kvinnor erfarenhet av att arbeta i familjer utomlands. Tiden i Qatar beskriver hon som två års helvete, under förhållanden som påminde mer om slaveri än ett anständigt arbete. Familjen hon arbetade för hyrde ut henne som tvätterska och la beslag på halva hennes lön. Hon fick sätta sig i skuld för att få visum och om hon inte arbetade av

skulden hotade arbetsgivaren med att inte lämna tillbaka hennes pass. På lediga dagar var hon instängd på ett härbärke där de inte fick tillräckligt att äta.

– Det fanns mat, men den hade föreståndaren på sitt rum, berättar hon.

Både Maia och Novy har haft turen att efter en tid hamna i familjer där de fått chansen att utbilda sig vid sidan av arbetet. Framför allt har det varit män och manliga släktingar till familjerna som visat välvilja och ställt upp.

– Jag tog hand om tre hus på dagarna, och studerade om kvällarna. Mannens brorson köpte skolböcker åt mig, berättar Maia.

Hushållsarbetarnas fackförening är ansluten till Learn, som är en organisation som närmast liknar ABF, och inte en facklig centralorganisation. I Filippinerna stämplas facket som radikala bråkmakare, och det skrämmer vissa från att ansluta sig.

– När medvetenheten ökar är förhoppningen att hushållsarbetarna ansluter sig till den fackliga organisationen Sentro, säger Jennifer Albano, generalsekreterare i Learn.

Palmecentret och en rad svenska medlemsorganisationer samarbetar med Learn och Sentro. Det internationella facket International Domestic Workers Federation stöds genom ett projekt som Kommunal driver genom Palmecentret. ■

Avgörande tid för Filippinerna

– Valet i Filippinerna i maj är avgörande för vilken väg landet tar under de närmaste åren. Presidenten vill driva igenom en rad nya lagar och en ny grundlag. Det krävs en stark opposition för att stoppa den utvecklingen.

Det säger Machris Cabreros, vice partiledare för det socialdemokratiska partiet Akbayan.

Våldet har länge varit en del av vardagen i Filippinerna och under Dutertes tid som president har det blivit värre. Oppositionella politiker har hotats och tvingats att avgå. Oberoende medier har utsatts för hård press.

– Det har blivit hårdare att arbeta som oppositionsparti, säger Machris Cabreros. Så sent som i går kväll utsattes en av våra kandidater i ett lokalval för ett mordförsök.

Utan en aktiv opposition kan presidenten göra lite som han vill. Och ingen behöver tveka om Dutertes ambitioner. Han har föreslagit en ny grundlag som skulle öka hans egen makt. Han har talat om att införa undantagstillstånd i hela Filippinerna och att göra det möjligt att döma nioåringar i domstol.

Machris Cabreros.

– Akbayan är ett litet parti. Vi vet att vi inte kommer att vinna något stort inflytande. Därför stöttar vi även andra politiker och grupper för att det ska finnas en opposition efter valet, säger Machris Cabreros.

Akbayan skiljer sig från landets andra partier. Under sin drygt 20-åriga existens har de byggt en lokal organisation. Kontakterna med svensk socialdemokrati och Olof Palmes Internationella Center har varit en viktig inspirationskälla.

– Vi har lärt oss mycket av ert sätt att organisera och bygga folkrörelser. För oss är det ett långsiktigt sätt att förändra opinionen här i Filippinerna, säger Machris Cabreros.

TEXT: JESPER BENGTTSSON

FOTO: BJÖRN LINDH

Palmeacentrets samarbetspartner GAPWUZ organiserar lantarbetare i Zimbabwe. Foto: Charmaine Chitate.

Zimbabwe – glöm inte det längre perspektivet

När cyklonen Idai drog in över Mocambique, Malawi och Zimbabwe i mitten av mars var förödelsen total i regionen. En talesperson för FN:s meteorologiska organisation uppgav att det var en av de värsta cyklonerna på södra halvklotet. Bara i Zimbabwe beräknas över en kvarts miljon människor behöva humanitärt stöd. 90 000 människor (18 000 hushåll) har fått sina hem förstörda och behöver akutboende. 60 000 barn behöver omedelbart skydd och i den värst drabbade provinsen Manicaland är uppskattningsvis 95 procent av vägar och broar förstörda.

Redan innan cyklonen drog in så förväntades första halvåret bli det torraste på länge, med magra skördar och stor hunger som följd. Utöver det råder akut brist på kontanter i landet, inflationen på basvaror har stigit, arbetslösheten har parkerat sig strax över 90 procent och medicinerna i landet har tagit slut. En tredjedel av landets befolkning, fem miljoner människor, uppskattades vara i särskilt behov av livsuppehållande humanitär hjälp.

Det är viktigt att hålla två tankar i huvudet

samtidigt. Det humanitära behovet är oerhört stort, men samtidigt som vi hjälper med det akuta måste vi också stötta lokala samarbetspartners i deras arbete som organiserar, utbildar och påverkar. Vi måste stötta de som ifrågasätter och utmanar och de som försöker förändra system och strukturer.

Den 14–16 januari hade fackliga federationen ZCTU – en av Palmeacentrets samarbetspartners – uppmanat till generalstrejk. Det fanns flera bakomliggande orsaker men den utlösande faktorn var en drastisk höjning av bensinpriset, som gjorde att priset blev världens högsta. Alla stannade inte hemma, det blev oroligt på gatorna, med plundring av affärer och förstörelse. Militär kallades in, över tusen personer fängslades och 17 personer sköts till döds. Sociala medieplattformar låstes och under en tid stängdes internet ner helt i hela landet.

Förra årets val var menat att signalera att ett nytt system rådde. Zimbabwe skulle bjuda in till investeringar i och med att landets tredje president sedan självständigheten skulle få folkets förtroende. För första gången på femton år tilläts utländska valobservatörsmissioner på plats. Valet var fredligare än på

länge, det fanns en uppsjö partier och kandidater som sökte förtroende. Men även om tonen mellan partierna mestadels var god förekom en hel del trakasserier inom partierna under nomineringsprocesserna, främst riktat mot kvinnor. Framförallt våldet efter valet blev lite för mycket för utländska investerare och internationella samfundet.

Palmeacentret arbetar, tillsammans med medlemsorganisationers projektgrupper, långsiktigt med våra lokala partners för en hållbar förändring. Det handlar om att ställa myndigheter till svars, att människor gemensamt kräver sin rätt och gör sina röster hörda. För att få till en riktig förändring behöver förutsättningar och attityder förändras. Lokala politiker och förvaltningar måste vara mer transparenta och faktiskt i större utsträckning hålla sina löften. Det krävs en social dialog som innefattar mer än regim och opposition, det krävs reformer och skyddsmekanismer för de som är aktiva inom den informella sektorn. Arbeta krävs för att lösa det mest akuta samtidigt som man också riktar in sig på de bakomliggande orsakerna. ■

Böter och husarrest för facklig ledare i Belarus

Situationen för fackligt aktiva i Belarus är svår och de trakasseras av myndigheterna. Ihar Komlik är en av dem som drabbats efter falska anklagelser om skattefusk.

TEXT OCH FOTO: MARIA SÖDERBERG

Inte ett steg till. Ihar Komlik står på tröskeln till familjens lägenhet i utkanten av Minsk. Om han kliver över den bryter han mot den dom som utfärdades den 24 augusti 2018. Fem års ledarskapsförbud, fyra års frihetsinskränkning på helger och nätter, 200 000 svenska kronor i böter. Så blev straffet ut för Ihar Komlik och Gennady Fedynich, båda fackföreningsledare. De är verksamma inom det oberoende fackförbundet (till skillnad från statligt närstående) som organiserar anställda inom elektronikindustrin i Belarus.

– När folk säger att vi är i opposition säger jag att det är vi som försvarar lag och rätt mot de kriminella. Jag godkänner inte det nuvarande domstolssystemet, säger Ihar Komlik.

Han är förbjuden att lämna sitt hem mellan klockan 21.00 och 06.00 och på helger. Nyårshelgen har just passerat, men någon champagneflaska har inte öppnats i hemmet. I domen ingår även alkoholförbud. Övervakningen letar sig in i det mest privata, som om övervakningskameror ständigt vore riktade mot familjen.

Det var för ett och ett halvt år sedan som polisen gjorde husrannsakan och grep Ihar Komlik och Gennady Fedynich. De anklagades för att åren 2011–2012 ha undanhållit 140 000 euro (1 435 210 svenska kronor) från beskattning. Pengarna påstods ha varit placerade i en litauisk bank.

– Under rättegången kunde man inte lägga fram några bevis. Det skrevs falska artiklar om mig, två av dem är undertecknade av en man som arbetar på den militära akademien. Ett exempel var att jag skulle ha köpt en lyxlägenhet. Men den här lilla lägenheten, säger Ihar Komlik, flyttade min hustru och jag till när min svärfar dog.

Inför den utdragna rättegången ställde KGB (säkerhetspolisen i Belarus) frågor till närmare 800 av fackförbundets 2 000 medlemmar.

– Men antalet medlemsansökningar har ändå ökat, ironiskt nog har rättegången gett oss fri, ja, gratis PR, skämtar han.

Finns det någon enskild händelse som gjorde att du och Gennady Fedynich fick ögonen på er?

– Jag är övertygad om att det var vår lyckade kampanj 2017 när vi samlade in 45 000 underskrifter mot den så kallade parasitlagen. Fackliga organisationer var ledande, men vi fick framför allt med oss många i regimens lojala väljarbas.

Ihar Komlik med familj.

Med "parasitlagen" ville president Aljaksandr Lukasjenka införa en straffskatt för arbetslösa. Den som inte arbetar eller lyckas hitta ett arbete skulle böta 2 500 kronor per år. Förslaget väckte vrede och blev en påminnelse om vad parasiter, tunejadtsy, kunde betyda på Sovjettiden; fängelse eller i värsta fall – som under de första revolutionsåren – dödsstraff. I april 2018 blev förslaget ersatt av ett nytt regelverk. "Parasiterna" ska nu till skillnad från andra betala hela kostnaden för el och värme i sina hem.

Rättegången och domen har tagit mycket kraft och tid för Ihar Komlik. Som ung var han medlem i Kommunistpartiets ungdomsförbund och djupt engagerad i både sitt arbete på universitetet och i sin fritid.

– Min pappa växte upp på ett barnhem och min mamma arbetade som metallarbetare. Jag ville göra gott i samhället. Drömmen var att få bli polis.

– Men i dag skäms jag när jag ser hur domstolen och poliserna arbetar. ■

Manifestation i Skopje för landets europeiska framtid.

Nordmakedonien – där det omöjliga blev möjligt

Den nationalistiska regimen föll, demokratin återinfördes, och progressivt socialdemokratiskt ledarskap och samarbete visade Europa att ”omöjligheter” kan lösas genom dialog, kompromiss och politiskt mod att stå över populism och nationalism.

TEXT: JONAS ANDERSSON FOTO: SDSM

Det har gått snabbt i det lilla landet på Balkan sedan den politiska krisen 2015, efter avslöjandena om förra regimens övergrepp på landet och dess folk. Den folkliga revolution som följde föll till slut regimen i december 2016 i det första fria och rättvisa valet på ett decennium. Socialdemokraterna (SDSM) och dess ledare Zoran Zaev visade mod och progressivitet när man satte politiken i fokus i stället för regionens praxis om den starka ledaren, och samlade en majoritet över etniska gränser för sin politiska plattform.

Regimen och dess sittande president vägrade ge SDSM mandatet att bilda regering. Kulmen kom den 27 april 2017, i vad som kallas ”Bloody Thursday”, då en pöbel infiltrerad av säkerhetstjänsten stormade parlamentet. Omvärldens dom blev hård, vilket till slut banade väg för den nya socialdemokratiskt ledda regeringen i juni 2017.

Den reformagenda som regeringen hade innebar höga förväntningar från folket om omedelbar förändring. Ingen regering kan leva upp till sådana förväntningar, speciellt inte i ett av Europas fattigaste och mest korrupta länder. Men man antog ändå

utmaningen och tog i samarbete med EU fram ett reformpaket, som bland annat ska reformera rättsväsendet och skapa oberoende institutioner. Grundläggande fri- och rättigheter för alla har varit i fokus, vilket också inkluderar impopulära beslut som att göra albanska till officiellt språk i hela landet.

Regeringen driver också en tydlig socialdemokratisk politik med bland annat höjda minimilöner, satsningar på socialt utsatta grupper och allmän sjukvård. Nordmakedonien har också anslutit sig till Global Deal och arbetar aktivt ihop med arbetsmarknadens parter för att reformera arbetsmarknadslagstiftningen.

Utrikespolitiskt står regeringen för regional samverkan på Västra Balkan. Omsorg om framtiden går före dagspolitiska och populistiska intressen. Relationerna till resten av regionen, som var rejält stukade efter förra regeringens nationalistiska hållning, har avsevärt förbättrats, inte minst till Bulgarien, Albanien och Kosovo.

Genom progressivt socialdemokratiskt ledarskap och betoningen på mer samarbete har man visat att ”omöjligheter” kan lösas. Det faktum att man nu heter Republiken Nordmakedonien är kanske det tydligaste exemplet på

detta. Den politiska låsning som nationalistiska och konservativa krafter hållit fast vid i över 30 år, har genom svåra men nödvändiga kompromisser av progressiva ledare nu lösts. Men hade beslutet om avtalet med Grekland tagits baserat på hur det skulle tas emot i Skopje och Aten i dag, så hade det inte gått att lösa. Det svåra beslutet baserades på vad det kommer att innebära för landet om fem-tio år, bland annat en möjlighet att bli medlem i EU.

Premiärministrarna Zoran Zaev och Alexis Tsipras har nominerats till Nobels fredspris för att de visat en modell för fredlig och konstruktiv lösning på bilaterala och multilaterala konflikter mellan grannländer.

Palmecentret och Socialdemokraterna har samarbetat med SDSM i många år. Och detta har gjort skillnad. Zoran Zaev beskrev detta i sin hälsning i valrörelsen i höstas: ”Svensk socialdemokratis beslutsamhet att uppmuntra global demokratisk utveckling i länder som Makedonien har gjort skillnad. Ni stödde den politiska utbildningen och utvecklingen av socialdemokratin i Makedonien genom Olof Palmes Internationella Center. Ni hjälpte oss att återställa demokratin i vårt land. Vår djupaste uppskattning för det, vi kommer aldrig att glömma er avgörande hjälp”. ■

Världen brinner – och vi för den

Polariseringen ökar och antide-mokratiska krafter vinner terräng – världen står i brand. På Olof Palmes Internationella Center brinner vi för världen. Vi stöttar de krafter som bjuder motstånd. Som trots repression fortsätter kampen för frihet och mänskliga rättigheter.

I spåren av växande klyftor har nya auktoritära ledare kommit till makten, under det senaste året bland annat i Brasilien. Många av våra samarbetspartners vittnar om ett krympande utrymme för demokratin, till exempel i Turkiet och Filippinerna.

Men motkrafter finns. I Filippinerna fortsätter de progressiva krafterna att kämpa för jämställdhet, demokrati och fackliga rättigheter, trots att de utsätts för hot och

våld. Våra partners i Zimbabwe kämpar för att organisera arbetare, som genom facket kan sätta kraft bakom krav på rimliga arbetsvillkor.

Palmecentret stödjer runt om i världen människor och organisationer som bjuder motstånd. Och svensk arbetarrörelse har en lång och stolt tradition av att slåss för internationell solidaritet. Många som i dag är aktiva i arbetarrörelsen berättar att det var de internationella frågorna som en gång väckte deras engagemang. Det gäller inte bara för Socialdemokraterna, utan även för våra fackliga medlemsorganisationer, som bedriver en imponerande internationell verksamhet.

Många fackligt och politiskt aktiva kan vittna om att det globala arbetet kan hjälpa

till att värva medlemmar. Solidariteten är en kraft för att öka friheten i samhället, eftersom ingen är fri förrän alla är fria.

Vår solidaritet behövs och det finns många sätt att visa solidaritet. Ett av de enklaste är att bli månadsgivare till Palmecentret – då vet du att dina pengar går till att stötta människor och organisationer som kämpar för hållbar förändring av sina samhällen. ■

Anna Sundström
Generalsekreterare
Palmecentret

TÄVLING

Vinn fina priser!

Svaren på frågorna hittar du i denna tidning. Svarsformulär finns på www.palmecenter.se. Du kan också skicka svaren i ett mejl till info@palmecenter.se.

A. Solidaritetstävlingen – tävlingen om vilket partidistrikt som värvar flest månadsgivare till Palmecentret – har en man som är mångårig givare som ansikte utåt. Det är en man som heter ...

- 1. Stefan
- x. Ove
- 2. Ingvar

B. Vem har skrivit boken Ödesvalet?

- 1. Lars Jederlund
- x. Anna Sundström
- 2. Pierre Schori

1:a pris

C. Hur stor andel av svenska folket är positiva till ett kärnvapenförbud enligt Palmecentrets opinionsmätning 2018?

- 1. 54 procent
- x. 73 procent
- 2. 85 procent

D. Vad heter Socialdemokraternas systemparti i Filippinerna?

- 1. Akbayan
- x. Sentro
- 2. Al Fatah

E. I hur många år har Marita Ulvskog suttit i EU-parlamentet?

- 1. Fem år
- x. Tio år
- 2. Tolv år

2:a pris

3–5:e pris

Ge en gåva! All verksamhet du kan läsa om i den här tidningen är helt beroende av frivilliga bidrag.

Swisha din gåva till: **123 240 60 72**

Du kan också ge en gåva med ditt bankkort och anmäla dig som månadsgivare på: www.palmecenter.se. Tack för ditt stöd!